

Hoofdstuk 1

Het nut van trainen

November 1993 stond ik op het station van Eindhoven op de trein naar Den Bosch te wachten. Niet om in te stappen, maar om ervoor te springen. De trein had tien minuten vertraging. Tien minuten om koortsachtig naar een reden te zoeken om het niet te doen. Maar iedere gedachte die door mijn hoofd schoot was negatief: ik was veertig jaar, platzak en ik had de laatste drie nachten in de novemberkou op straat doorgebracht. De liefde van mijn leven had me verlaten voor een jongen van twintig, ik werd op de hielen gezeten door enkele losse en enkele georganiseerde onderwereldfiguren en bracht daarmee mijn vrienden en familie in gevaar. De onderwereld claimde zes ton van me tegoed te hebben. Via het journaal had ik moeten vernemen dat ik door de internationale atletiekfederatie levenslang was geschorst omdat ik ervan verdacht werd geld van mijn atleten te hebben verduisterd. Van mijn energie, die ik altijd voor onuitputtelijk had gehouden, bleef niets meer over. Vier jaar en vier maanden vol turbulentie hadden me uitgeput en gebroken.

Jaren eerder...

Ik ben mijn sportcarrière als hoogspringer begonnen. Ondanks het feit dat ik dik en lui was, kon ik aardig meekomen. Ik heb vijf Nederlandse titels die dat bewijzen. Hoogspringers worden als buitenbeentjes in de atletiek gezien en daar bestaan plausibele, psychologische rede-

nen voor. In tegenstelling tot andere atletiekonderdelen, op polsstokhoogspringen na, weet een hoogspringer al voor hij begint welke prestatie hij moet leveren. Lopers en werpers doen hun best en horen of zien na afloop hoe ze gepresteerd hebben. De hoogspringer ziet hoe hoog de lat ligt voor hij eraan begint. Bij de lichtste aanraking mislukt zijn poging. Dat is vooral een enorme druk als hij nog nooit zo hoog heeft gesprongen. Of misschien zelfs niemand voor hem. Want hoe hoog hij ook springt, hoe goed de prestatie ook is, de lat gaat erna gewoon weer omhoog. De wedstrijd gaat door tot hij de lat drie achtereenvolgende keren heeft afgegooid. Hoe goed hij ook in vorm is, hij eindigt altijd met een mislukking. Ik weet niet of dit goed bij mijn persoonlijkheid past of juist omgekeerd, dat ik ben gevormd door deze verwarrende mix van succes en falen. Alleszins kwam dit patroon ook vaak voor in mijn leven buiten de atletiekbaan. Wat ik ook begon, onmiddellijk succes was normaal voor me en ik verloor er keer op keer alle voorzichtigheid door uit het oog.

In juli 1989 waren de mislukkingen nog niet in zicht voor me.

Mijn actieve sportcarrière ging bijna naadloos over in een loopbaan die me als een handschoen paste: zakelijk manager van atleten. Het kostte me minder dan een jaar om een groep van internationale toppers om me heen te verzamelen. De atletiek was in een ontwikkelingsfase van amateursport naar professionalisme en ik deed mee in de voorhoede van de mensen die de startgelden voor de sporters bijna wekelijks opschroefden. Mijn groep bestond uit

mensen die als sterren van de atletiek werden beschouwd of op weg waren om dat te worden: Merlene Ottey, Paul Ereng, Yobes Ondieki, Sandra Patrick-Farmer, Peter Koech en Peter Rono, om er maar een paar te noemen. Buiten wedstrijden als de Olympische Spelen en wereldkampioenschappen, die om de vier en twee jaar worden gehouden, zijn de meeste belangrijke atletiekwedstrijden eendaagse evenementen verspreid over de hele wereld: Zürich, Londen, Tokio, New York, Madrid, São Paulo. We waren dat jaar erg succesvol. Al mijn atleten wonnen de wedstrijden waaraan ze deelnamen of ze werden tweede achter een ander uit mijn groep. Over het algemeen moesten managers achter wedstrijdorganisatoren aanlopen en voortdurend zeuren om hun atleten aan de start te krijgen of een redelijke prijs vast te leggen. Dat was hoe ik tot dan mijn brood verdiende, maar de situatie was snel veranderd. Ik kon bijna achteroverleunen en de steeds beter wordende aanbiedingen rustig overwegen. De status van mijn groep was zodanig dat geen enkele organisatie het zich kon veroorloven om ons niet aan de start te hebben. De hele atletiekmarkt stond nog in zijn kinderschoenen en alles werd in cash uitbetaald. Ik verliet iedere wedstrijd gemiddeld \$10.000 rijker dan ik er aangekomen was.

Eén van de belangrijkste wedstrijden uit die jaarlijkse reeks is de Bislett Games in Oslo. De Bislett Games van 1989 heb ik zittend gezien op het koude beton van het gangpad van het overvolle en bruisende stadion. Zelfs als ik in de regen op spijkers had moeten zitten, zou ik het nog fantastisch hebben gevonden, want Nancy zat naast

me. Ik had haar drie weken eerder in Nederland ontmoet, een dag voor ik aan het atletiekseizoen begon. Ik nam haar mee uit eten en kon haar vervolgens drie weken lang niet uit mijn gedachten bannen. Met veel moeite had ik haar overgehaald om me in Oslo te ontmoeten en sinds vierentwintig uur was ik tot over mijn oren verliefd. Zesentwintig was ze, met een mix van Indonesisch, Pools en Armeens bloed. Elegant en speels tegelijk, met ogen die de engel in haar toonden maar de duivelin verborgen hielden: de mooiste vrouw ter wereld.

Jarenlang had ik de zaken noch de liefde erg serieus genomen. Binnen een paar maanden tijd ontmoette ik de liefde van mijn leven en kreeg ik stormachtig zakelijk succes. Het zou een gevaarlijke combinatie blijken die ik niet aankon.

De dag na Oslo vertrok Nancy weer naar Nederland terwijl ik met Yobes Ondieki doorreisde naar Stockholm, de volgende stop op de tour. Yobes, met wie ik sinds anderhalf jaar samenwerkte, had in Oslo de beste wereldseizoenprestatie op de vijf kilometer geleverd en daarmee zijn nieuwe status als superster bevestigd. Zelf was ik nog dronken van genot na twee fantastische dagen met mijn nieuwe liefde, dus was onze stemming bij aankomst in het Plaza Hotel opperbest. Alle andere atleten van mijn groep waren al een paar dagen in het hotel en zodra ik de lobby binnenkwam, werd ik door iedereen bestormd. Niet omdat ik zo populair was, maar omdat ze twee dagen niet hadden kunnen klagen.

Als je atleten vraagt wat de functie van een manager is, zullen ze een ernstig gezicht trekken en een relaas houden over het behartigen van hun zakelijke belangen, het opkrikken van hun marktwaarde en het organiseren van hun reisschema. Maar dat is slechts een klein deel van het verhaal. Een groot deel van de tijd fungeert een manager als klaagmuur, substituut-vader, pispaal, relatietherapeut, boodschappenjongen, fan, roddelmaatje en in mindere tijden als schouder om op uit te huilen. De vijfsterrenhotels waar we tijdens het seizoen vertoefden, waren van alle mogelijk comfort voor de zakenman voorzien. Maar buiten de luxekamers maakt het atletiekcircus voorname-lijk gebruik van slechts één ruimte: de lobby. De managers en wedstrijdorganisatoren probeerden er deals te maken, hielden er elkaar in de gaten en waren voortdurend over de schouder van hun gesprekspartner heen op zoek naar hun volgende afspraak. De atleten hingen er wat doel-loos rond, kaartten, flirtten. De journalisten waren er op zoek naar een verhaal, de handtekeningenjagers naar een handtekening en iedereen naar een manier om zijn of haar ego op te pompen. Al met al een dynamisch gekkenhuis dus met een bijzonder hoog testosterongehalte. Het hotelpersoneel vond het prachtig wanneer de atleten kwamen, maar was na een paar dagen net zo blij als ze weer vertrokken.

‘Raymond, kan ik je even spreken in mijn kamer?’

‘Meneer de Vries, heeft u even tijd om de wedstrijd van volgende week met me door te nemen?’

‘Yo Sleepy, zorg ervoor dat ik deze keer baan vier krijg.’

‘Zweedse televisie meneer, we zouden graag een interview met Merlene Ottey hebben.’

‘Raymond, jongen, ik ben blij dat je er bent. We hebben een groot probleem, Paul Ereng wil niet lopen want zijn kamer is te klein en mijn vrouw is zwanger en razend, je moet me helpen...’

De tekst kwam van Rajne Soderberg, de organisator van Stockholm. Ik kon me voorstellen dat elk van de opgenoemde feiten op zich een probleem zou kunnen zijn, maar het verband ontging me volkomen. Ik begreep er niets van, maar wel dat het ernstig was. Voornamelijk omdat Soderberg, een normaal gesproken onderkoelde Zweedse arts, op het punt van ontploffen leek te staan. Nu is dat op zich geen verrassing, want vanaf ongeveer een week voor een Grand Prix-wedstrijd is iedere promotor volledig de kluts kwijt. Hij ziet zijn wedstrijd als het middelpunt van de wereld en alles wat er maar mis dreigt te gaan, wordt gezien als een ramp. Eén van de grootste rampen die zich kan voordoen, is dat een topatleet afzegt.

Om de situatie te begrijpen is het goed om wat meer over Paul Ereng te weten. Begin zomer 1988 werd ik in de Verenigde Staten opgebeld door een bijzonder zacht en verlegen sprekende jongeman, die zich voorstelde als Paul Ereng. Hij had mijn nummer gekregen van Nick Saunders, een hoogspringer van wereldklasse die ik managede, met wie hij op dezelfde universiteit studeerde.

‘Meneer de Vries, ik wil u vragen mij mee naar Europa te

nemen om wedstrijden te lopen.’

Ik vroeg hem welk nummer hij deed en wat zijn record was en vertelde hem dat 1.47.8 op de 800 meter niet goed genoeg was om een ticket mee te verdienen, laat staan echt geld.

‘Maar ik loop pas twee maanden de 800 meter.’

Ik moest lachen en zei dat, als dat waar was, hij het grootste talent aller tijden was. Nog steeds met dat zachte verlegen stemmetje vertelde hij mij dat hij dat inderdaad was. Ik vond het wel grappig, maar vertelde hem toch dat zijn tijd niet goed genoeg was om in Europa te toeren.

‘Zou u het alstublieft met me willen proberen? Ik beloof u dat ik dit jaar minstens 1.43.00 zal lopen.’

‘Straks vertel je me nog dat je dit jaar de Olympische Spelen zult winnen.’

‘Dat ben ik wel van plan meneer.’

Zo langzamerhand begon hij indruk op me te maken. Hier had je een jongen die twee maanden nadat hij met een onderdeel was begonnen, heel rustig - en hoe tegenstrijdig het ook mag klinken - nog steeds verlegen en zonder enige bluf in zijn stem, verklaarde dat hij van plan was over vier maanden olympisch kampioen te worden. Hij was de herfst daarvoor op een beurs naar Amerika gekomen om de 400 meter te lopen. Hij had verschrikkelijk veel heimwee naar Kenia, waar hij op een postkantoor had

gewerkt en zag geen andere mogelijkheid om op korte termijn terug naar huis te gaan dan via betaalde wedstrijden in Europa. Op de één of andere manier maakte zijn verhaal of zijn statige toon - hij sprak heel langzaam en leek ieder woord te wegen - zoveel indruk op me dat ik besloot hem een kans te geven. Na een gesprek van tien minuten beloofde ik hem een vliegticket te sturen en hem de gelegenheid te geven op een klein wedstrijdje in Zweden te laten zien wat hij waard was.

Het was me over de telefoon niet gelukt om Paul in de wedstrijd te praten, want die zat helemaal vol. Races op dat niveau zijn weken en soms zelfs maanden van tevoren volgeboekt. Uitzonderingen worden over het algemeen slechts gemaakt voor wereldtoppers of lokale helden en Paul Ereng was geen van beiden. Zelfs toen de deelnemers de baan al opkwamen, had hij nog geen startnummer. Ik had de wedstrijdorganisator de laatste uren voor de start achtervolgd, hij werd compleet gek van me, maar bleef weigeren Paul toe te laten. Pas vijf minuten voor de start in Zweden stemde hij erin toe hem te laten lopen. Paul ging als een razende van start, een slechte tactiek op de 800 meter, maar verbeterde zijn persoonlijk record tot 1.44.84. Ik nam hem maar wat graag mee het Europese seizoen in.

Drie maanden later won hij op de Olympische Spelen van Seoel op indrukwekkende wijze de 800 meter in 1.43.45. Het kwam zo onverwacht dat de commentator van de Amerikaanse televisie hem voor iemand anders aanzag en

minutenlang aan iedereen vertelde dat Nixon Kiprotich had gewonnen. Zijn volgende wedstrijd was in maart 1989. Toen won hij in Boedapest op even spectaculaire wijze de indoorwereldtitel met een nieuw wereldrecord. Een snellere weg naar de absolute top was onmogelijk, maar hij was duidelijk beïnvloed door zijn snelle statusverandering.

Voor Stockholm had hij al twee organisatoren om verschillende redenen het leven zuur gemaakt, voornamelijk omdat hij na zes succesvolle wedstrijden doodmoe was. Voor Paul zijn successen behaalde, had de machtigste man in de atletiekwereld van Groot-Brittannië, Andy Norman, hem eens badinerend toegesproken. Na aankomst op een door Norman georganiseerde wedstrijd waar Paul als dé ster was aangekondigd, weigerde hij te lopen eenmaal hij Norman had herkend. Hoeveel Andy ook bood, niets hielp. Pas na een lang gesprek waarin de peetvader van de Britse atletiek hem bijna op z'n knieën smeekte en zijn excuses voor vorig jaar had aangeboden, startte Paul toch.

De wedstrijd voor Stockholm was die in Lausanne. 's Avonds voor vertrek naar die wedstrijd had hij me verteld dat hij niet wilde lopen omdat hij moe was. De organisator, Jacky Delapierre, werd gek toen hij dat hoorde en hield me de hele nacht uit mijn slaap met pogingen Paul 's ochtends toch op het vliegtuig naar Lausanne te krijgen. Na drie pogingen van mij en drie afwijzingen zei Paul dat hij een andere manager zou zoeken als ik hem nog één

keer zou proberen te overhalen. Om zeven uur 's ochtends belde Jacky alweer: in plaats van de afgesproken \$17.500 was hij bereid \$35.000 voor Pauls deelname te betalen. Ik twijfelde of ik Paul daarvoor moest wakker maken en het risico lopen hem als klant kwijt te raken, maar ik vond toch dat hij van dit aanbod moest afweten.

'Wat moet je?' vroeg hij slaperig.
'Jacky biedt \$35.000 als je toch komt.'

Na een korte aarzeling zei Paul:

'Okay, okay... Als hij me dan toch zo graag wil, zeg dan maar dat ik kom voor de afgesproken \$17.500!'

Lastig was hij zeker, maar ook heel apart.

Benieuwd naar het vervolg? De 'stomme zak' is nu beschikbaar in de boekhandel of via No Monkey Books.

nomonkey@nomonkey.eu